

ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขต
อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา

Problems and Solutions for Inspection of Children and Youth Arrest under
the Authority of Songkhla Juvenile and Family Court.

นันทน์ภัส ศิริชัชวาลวงศ์^{1*} และรุสนะห์ ดอเลาะเฮาะ²

Nannaphat Sirichatchawanwong^{1*} and Rusnah Dowlahsoh²

¹ อาจารย์ประจำ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer, Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Student, Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: i_nan9@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน จากการศึกษาพบว่ากระบวนการตรวจสอบการจับกุมตามบทบัญญัติมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีข้อบกพร่องและเป็นปัญหาในการปฏิบัติในประเด็นที่สำคัญ คือ การตรวจสอบการจับกุม ซึ่งหากการจับกุมเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ศาลจะต้องสั่งปล่อยตัวเด็กและเยาวชนไป ผู้ที่นำเด็กไปศาลคือพนักงานสอบสวนไม่ใช่พนักงานตำรวจผู้จับกุม สถานที่ทำการตรวจสอบการจับกุมยังไม่เป็นสัดส่วนและเหมาะสม ทนายความ ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาไม่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนทำการตรวจสอบการจับกุม ผู้วิจัยเห็นว่า ควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย โดยกำหนดให้พนักงานตำรวจผู้จับกุมมาศาลเพื่อให้ศาลตรวจสอบการจับกุม ควรให้เวลาที่ปรึกษากฎหมายมีเวลาศึกษาสำนวนคดีก่อนมีการตรวจสอบการจับกุม และก่อนที่ศาลจะทำการตรวจสอบการจับกุม ให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องออกไปจากสถานที่ดังกล่าว หรือควรให้ศาลจัดทำในห้องลับ เป็นสัดส่วน ปราศจากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: คดีเด็กและเยาวชน, การตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน, ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน, พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

Abstract

The purpose of the current study is to investigate people's opinion who are involved with inspection process of children and youth arrest. As per the Act on Juvenile and Family Court and Procedure for Juvenile and Family Cases B.E. 2553, some significantly vulnerable and problematic issues were found. When the arrest inspection

is not congruent with the laws, the court has to release children and youth. The police who arrests juvenile cannot take them to the court. The place for inspection is disproportionate and inappropriate. The lawyer who is appointed never knows the case beforehand. Researcher suggested that laws should be amended by assigning the police who arrests the juvenile suspect to take them to the court to be inspected, allowing the lawyer to study the cases prior to the process of arrest inspection, and asking irrelevant people to leave the place before starting the arrest inspection or providing a secret room properly where is free from irrelevant people in order to truly protect children and youth's right.

Keywords: children and youth cases, arrest inspection of children and youth, problems and solutions for arrest inspection of children and youth, the Act on Juvenile and Family Court and Procedure for Juvenile and Family Cases B.E. 2553

บทนำ

เด็กและเยาวชนถือเป็นกำลังสำคัญของประเทศ หากเด็กและเยาวชนในวันนี้ได้รับการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูที่ดี เด็กและเยาวชนย่อมเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าในการพัฒนาประเทศต่อไปได้ แต่เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะต่างจากผู้ใหญ่ ยังไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ขาดประสบการณ์ชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ง่าย ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสม โดยเจตนาของกฎหมายในการดำเนินคดีอาญาของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่ กล่าวคือถ้าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใหญ่ กฎหมายมุ่งการลงโทษเป็นสำคัญ ส่วนเด็กและเยาวชนนั้นมุ่งการคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตเด็กเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในปี 2532 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2536 ได้มีการนำแนวทางตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) มาใช้บังคับ โดยออกกฎหมายหลายฉบับ เริ่มตั้งแต่พระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรมและครอบครัว พ.ศ. 2594 โดยมีเป้าหมายในการให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาชญากรรมและครอบครัวมีบทบัญญัติไม่เหมาะสมหลายประการ จึงเห็นควรปรับปรุงวิธีพิจารณาความอาชญากรรมและครอบครัวให้เหมาะสมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนและเพิ่มอำนาจในการพิจารณาคดีครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการนำการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ในระบบเปิดและกระบวนการเชิงสมานฉันท์มาใช้ ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้หลักเกณฑ์ที่เด็กมีสิทธิได้รับการดูแลและช่วยเหลือเป็นพิเศษ (อภริณี โพธิ์พร้อม, 2553) เป็นหลักการตามปณิธานของสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืนและเต็มที่ เด็กควรเติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัวในบรรยากาศแห่งความรักและความเข้าใจ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่

ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก แนวคิดดังกล่าวมานี้ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม เช่น ในกรณีเด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมและการจับเป็นไปโดยชอบ ดังที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 73 เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็ก ศาลอาจมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง เป็นผู้ดูแลเด็กและเยาวชนในระหว่างกาดำเนินคดี เพื่อให้โอกาสเด็ก หรือเยาวชนได้เติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัวในบรรยากาศแห่งความรัก ความสุข และความเข้าใจ หากเด็กหรือเยาวชนไม่อยู่ในความดูแลของบิดามารดา ศาลอาจใช้ดุลพินิจโดยยึดประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้อยู่ในความดูแลของบุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยหรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้ดูแลเด็กและเยาวชนในระหว่างการดำเนินคดี หรือการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาลว่าการกระทำของเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น สถานที่ควบคุมได้แก่ สถานที่พินิจหรือสถานที่อื่นใดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและตามที่ศาลเห็นสมควร จะควบคุมที่เรือนจำ หรือสถานที่อื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ เฉพาะเป็นคดีที่ผู้ต้องหาอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป และมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นหรือมีอายุเกินยี่สิบปีบริบูรณ์แล้ว

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติมาเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้เปลี่ยนหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฉบับเดิม คือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 อย่างมาก โดยกำหนดมาตรการใหม่ๆ ซึ่งมีวิธีดำเนินการเฉพาะ และแก้ไขเพิ่มอำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลเยาวชนและครอบครัวหลายประการ เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ การใช้และตีความกฎหมายอาจจะยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร โดยเฉพาะในชั้นตรวจสอบการจับ เห็นว่าเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนมายังศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมภายในระยะเวลาสี่ชั่วโมง เพื่อให้ศาลทำการตรวจสอบว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ตามบทบัญญัติตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้บัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ในการตรวจสอบการจับกุม ว่าให้จัดทำในสถานที่ที่เหมาะสม เป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกับบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจาน เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เหมือนอย่างชั้นการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเด็กที่เป็นผู้เสียหายหรือพยานซึ่งอายุไม่เกินสิบแปดปี ในสถานที่เป็นสัดส่วนและมีความเหมาะสมสำหรับเด็ก ตามมาตรา 133 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้มีการแก้ไขมาแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และการตรวจสอบการจับกุมดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้มีการนำตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งจับกุมไปตรวจสอบการจับกุมที่ศาลภายในระยะเวลาสี่ชั่วโมง ผู้ที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมนั้น คือพนักงานสอบสวนไม่ใช่พนักงานผู้จับกุม ทำให้ศาลไม่อาจทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในระหว่างการจับกุมที่แท้จริงได้ เพราะพนักงานสอบสวนที่นำตัวเด็กและเยาวชนมาศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมนั้น ทำหน้าที่สรุปสำนวนคดีเท่านั้น จึงทำให้พนักงานสอบสวนไม่รู้ข้อเท็จจริงในการจับกุม อีกทั้งในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่มีที่

ปรึกษากฎหมาย ศาลจะต้องแต่งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กและเยาวชนดังกล่าว การแต่งตั้งที่ปรึกษาจะแต่งตั้งเมื่อพนักงานสอบสวนนำเด็กมาศาลเพื่อให้มีการตรวจสอบการจับกุม ผลคือทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาไม่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาก่อน ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ที่ปรึกษาได้อย่างแท้จริง คงเป็นเพียงทำหน้าที่ไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอันเป็นมาตรฐานสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 รวมไปถึงกระบวนการตรวจสอบการจับในต่างประเทศ และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบการจับดังกล่าว ดังต่อไปนี้ คือ ผู้พิพากษา พนักงานสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ทนายความ และนักวิชาการทางกฎหมาย ประเภทละ 5 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. กระบวนการการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ตามบทบัญญัติมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยแยกผู้นำส่งเป็น 2 กรณี คือ

1) ส่งโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

2) ส่งโดยบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล หรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ตามที่พนักงานสอบสวนมอบหมาย โดยพนักงานสอบสวนจะเรียกประกันจากบุคคลดังกล่าวตามควรก็ได้

ทั้งนี้ การนับเวลา 24 ชั่วโมง มิให้นับเวลาเดินทางปกติที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาล แต่บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าคดีอาจเปรียบเทียบปรับได้

ความผิดที่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมาย มีดังนี้

1) พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบคดีอาญาโยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 และมาตรา 38 (พิชัย นิลทองคำ, 2552) โดยเมื่อเปรียบเทียบแล้วมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39(3)

2) ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 102

3) กรณีความผิดที่เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทโดยมีทั้งความผิดลหุโทษ และที่มีใช้ความผิดลหุโทษรวมอยู่ด้วย พนักงานสอบสวนจะทำการเปรียบเทียบปรับในความผิดลหุโทษแต่บทเดียวไม่ได้ ถือว่าเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ทำให้คดีเลิกกันอันเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป พนักงานอัยการมีสิทธิฟ้องจำเลยในความผิดที่ไม่ใช่ลหุโทษอีกได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1100/2516)

จากนั้นจะเป็นกระบวนการตรวจสอบการจับกุม เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาลตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง ให้ศาลดำเนินการดังนี้

- 1) ตรวจสอบว่ามีคำสั่งส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาศาลภายในเวลา 24 ชั่วโมงตามมาตรา 72 หรือไม่
- 2) กรณีเด็กหรือเยาวชนไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งให้
- 3) เป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่
- 4) การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ศาลปล่อยตัวไป

กรณีพนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนส่งศาลเพื่อตรวจสอบการจับเกินเวลา 24 ชั่วโมง ไม่นับระยะเวลาเดินทางปกติจากที่ทำการพนักงานสอบสวนมาศาล ให้ยกคำร้อง

ในกรณีที่ศาลพบว่ามีกรปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนโดยมิชอบ ศาลเพียงทำหน้าที่ตรวจสอบเรื่องดังกล่าวไว้ แต่ศาลไม่อาจปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนได้ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้

ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมข้อหาอาชญากรรม แต่ศาลตรวจสอบการจับแล้วปรากฏว่าการจับเป็นไปโดยมิชอบ ศาลต้องพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ. 2545 เนื่องจากการจับกุมที่มิชอบเป็นคนละส่วนกับการดำเนินคดีซึ่งแยกต่างหากจากกัน และตามมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 การส่งไปตรวจการเสพหรือการติดยาเสพติด ให้ศาลพิจารณาส่งตัวไปควบคุมเพื่อตรวจพิสูจน์ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ดังนั้น พนักงานสอบสวนยังคงมีหน้าที่ต้องนำเด็กหรือเยาวชนไปส่งตามคำสั่งศาล

2. ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา)

โดยผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นอย่างดี กฎหมายให้ความสำคัญแก่

เด็กและเยาวชนยิ่งกว่าผู้ใหญ่ การที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าว เพราะกฎหมายมุ่งคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบว่าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งต่างจากกฎหมายผู้ใหญ่ที่ไม่มีการตรวจสอบการจับกุม ในเรื่องข้อดีข้อเสียนั้นเห็นว่าการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีข้อดี เพราะศาลสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ว่าเจ้าพนักงานตำรวจมีการบังคับ ช่มชู้ หรือทำร้ายร่างกายเด็กหรือเยาวชนซึ่งจับกุมหรือไม่ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนข้อเสีย เห็นว่า เป็นการเพิ่มภาระแก่พนักงานสอบสวน เพราะในกรณีที่มีการจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนร่วมกับผู้ใหญ่ทำให้พนักงานสอบสวนต้องแยกสำนวนคดีการจับกุมดังกล่าว เป็น 2 สำนวน ทำให้เกิดความยุ่งยาก

ในเรื่องสถานการณ์การตรวจสอบการจับนั้นมีความเหมาะสมตามสมควรแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงความสอดคล้องในเรื่องของงบประมาณ สถานที่ และจำนวนบุคลากรของศาลที่มีอย่างจำกัด อีกทั้งถือเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนแล้วในระดับหนึ่ง เพราะการตรวจสอบการจับกุมดังกล่าวเป็นเพียงการตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ มิใช่ตรวจสอบถึงการกระทำความผิด ที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนแต่อย่างใด การตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีความถูกต้อง เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ศาลเพราะเป็นหน้าที่ของศาลที่ต้องปฏิบัติเพื่อตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ กรณีควรมีการตรวจสอบการจับกุมในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาทุกคดีหรือไม่นั้นเห็นว่าการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนแล้วควรจะมีการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนทุกคดี ไม่ควรเลือกปฏิบัติตรวจสอบการจับกุมเฉพาะคดีใดคดีหนึ่ง และบทบัญญัติมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควรมีการปรับปรุง แก้ไขในกรณีที่จับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำความผิดในขณะที่บรรลุนิติภาวะแล้ว แม้ว่าในขณะที่กระทำความผิดจะยังเป็นเด็กหรือเยาวชนก็ตาม ซึ่งหากเป็นกรณีที่เป็นคดีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ศาลไม่จำเป็นต้องตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ นั้นเห็นว่าควรให้เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมมาศาลเพื่อทำการตรวจสอบการจับกุมร่วมกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้อย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาประจำศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของผู้พิพากษาโดยส่วนใหญ่เห็นว่าสถานที่ที่ทำการตรวจสอบการจับกุมมีความเหมาะสมเป็นสัดส่วน เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนอยู่แล้ว แต่ยังมีความคิดเห็นของผู้พิพากษาส่วนหนึ่งที่ว่าสถานที่ดังกล่าวยังไม่เป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน คือ ยังไม่เป็นสัดส่วนและยังมีบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่ดังกล่าวด้วย ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายก็มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเป็นหลัก แต่เมื่อคำนึงถึงงบประมาณและจำนวนบุคลากรของศาล ทำให้ศาลไม่อาจแก้ปัญหาในส่วนนี้ได้มากนัก

2.2 ความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนที่มีความเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีเด็กและเยาวชน ที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา)

ความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนที่มีต่อการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีเด็กและเยาวชน ในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พอสมควร ซึ่งได้ทราบถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมดังกล่าวได้ดี การตรวจสอบการจับกุมนั้นมีข้อดี เพราะสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานตำรวจและเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน แต่มีข้อเสียว่าการที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุมดังกล่าว เป็นการเพิ่มภาระแก่พนักงานสอบสวนเป็นอย่างมาก ควรมีการตรวจสอบการจับกุมเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปเท่านั้น เพราะขั้นตอนการดำเนินการมีความยุ่งยาก และระยะเวลาในการดำเนินการมีน้อยเกินไป การตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีการจัดทำในสถานที่ที่เหมาะสม เป็นสัดส่วน อันเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน การที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนซึ่งถูกจับกุมไปศาลภายในระยะเวลาสี่ชั่วโมงเพื่อทำการตรวจสอบการจับกุมว่าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำผิดหรือไม่ การจับและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถือเป็น การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายกำหนด

ตามมาตรา 72 และมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมนั้นมีอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในเรื่องระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมภายในเวลาสี่ชั่วโมง มีเวลาน้อยเกินไป ทำให้พนักงานสอบสวนต้องรีบทำสำนวนคดีการจับกุม ทำให้สำนวนคดีดังกล่าวมีความไม่ละเอียด และเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ในประเด็นที่ควรมีการตรวจสอบการจับกุมในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาทุกคดีหรือไม่นั้น เห็นว่าควรมีการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน เฉพาะคดีที่มีอัตราโทษตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปเท่านั้น เพื่อเป็นการลดภาระแก่พนักงานสอบสวน ควรมีการปรับปรุงแก้ไขการตรวจสอบการจับโดยให้เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมเป็นผู้นำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุม เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ควรกำหนดระยะเวลาในการนำตัวเด็กและเยาวชนมาศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมให้มากกว่านี้
2. ควรให้เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมเข้าร่วมการตรวจสอบการจับกุมด้วย

จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนโดยภาพรวมเห็นว่า การตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนเป็นการเพิ่มภาระให้แก่พนักงานสอบสวน เพราะโดยปกติพนักงานสอบสวนมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากพอสมควร ควรมีการตรวจสอบการจับกุมบางคดีเท่านั้น เช่น คดีที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ส่วนคดีเล็กๆ น้อยๆ เช่น จราจรทางบก ไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบการจับกุม แต่ก็ยังมีพนักงานสอบสวนบางส่วนให้ความเห็นว่า การตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนสามารถคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง เพราะสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ แต่ยังมีปัญหาตรงที่กฎหมายมิได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมว่าให้เข้าร่วมทำการตรวจสอบการจับกุม ทำให้เมื่อมีการตรวจสอบการจับกุมมิได้เป็นไปโดยถูกต้อง เพราะศาลไม่อาจทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นระหว่างการจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้ แต่สำหรับผู้วิจัย เห็นว่าเมื่อกฎหมายกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนแล้ว ก็ควรมีการตรวจสอบการจับกุมทุกคดี เพราะศาลสามารถตรวจสอบว่า เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และหากไม่มีการตรวจสอบการจับกุมทุกคดีแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการปฏิบัติดังกล่าวยังมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

2.3 ความคิดเห็นของที่ปรึกษากฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (ทนายความ ประจำศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาในคดีเด็กและเยาวชน)

ความคิดเห็นของที่ปรึกษากฎหมายที่มีต่อการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นอย่างดี การที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุม ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ว่าเจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ มีการขู่ข่มขู่ หรือทำร้ายร่างกายเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ และพนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุมภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ กระบวนการดังกล่าวมีข้อดี เพราะเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน สามารถทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนว่าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ อีกทั้งยังสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ส่วนข้อเสีย เห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระแก่พนักงานสอบสวน ด้วยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้นำตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งจับกุม มาศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมภายในระยะเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง ซึ่งพนักงานสอบสวนมีน้อยทำให้พนักงานสอบสวนทำงานไม่ทัน

ในเรื่องสถานที่การตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนเห็นว่า สถานที่ที่ทำการตรวจสอบการจับกุมโดยศาลนั้น ยังไม่เหมาะสม เป็นสัดส่วนเท่าที่ควร เพราะในขณะทำการตรวจสอบการจับยังมีผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในเหตุการณ์ ซึ่งทำให้เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวเกิดความอับอาย ยังไม่เป็นที่ไปตามหลักการคุ้มครองเด็กและเยาวชน คิดว่าตามมาตรา 72 และมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมนั้น เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ด้วยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ยี่สิบสี่ชั่วโมง ซึ่งค่อนข้างน้อย ทำให้พนักงาน

สอบสวนมีเวลาทำสำนวนคดีการจับได้ไม่ละเอียด อีกทั้งในกรณีที่ทำการของพนักงานสอบสวนอยู่ห่างไกลจากศาล ทำให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนเดินทางมาตรวจสอบการจับกุมดังกล่าวไม่ทันเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ศาลเพราะศาลมีหน้าที่ที่ศาลต้องปฏิบัติอันเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ควรมีการตรวจสอบการจับกุมคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกคดี ไม่ควรเลือกตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนเฉพาะคดี เพราะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจได้ทั้งหมด

การตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ควรมีการปรับปรุงโดยให้เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมมาศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้อย่างแท้จริง ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ควรมีการบันทึกเสียงในการตรวจสอบการจับกุม และจัดทำในห้องที่เหมาะสมเป็นสัดส่วนส่วนมากมานี้ และควรให้เวลาที่ปรึกษากฎหมายมีเวลาศึกษาสำนวนคดีก่อนทำการตรวจสอบการจับกุม เพื่อให้ที่ปรึกษาทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งมีผลทำให้ที่ปรึกษากฎหมายสามารถให้คำปรึกษาเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ที่ปรึกษากฎหมายประจำศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา โดยส่วนใหญ่ต่างเห็นว่า ระยะเวลาในการตรวจสอบการจับกุม มีระยะเวลาที่น้อยเกินไป ทำให้ที่ปรึกษากฎหมายไม่มีเวลาศึกษาสำนวนคดีตรวจจับ จึงทำให้ที่ปรึกษากฎหมายมิได้รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กเลย ทั้งเห็นว่าสถานที่ที่ทำการตรวจสอบการจับกุมมีความไม่เหมาะสม เพราะขณะที่ศาลทำการตรวจสอบการจับกุม ยังมีบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่ดังกล่าว ทำให้เด็กไม่กล้าที่จะเสนอความจริงให้ศาลทราบ ดังนั้นผู้วิจัยเองก็เห็นตรงกับที่ปรึกษากฎหมายว่าศาลควรจัดสถานที่ที่ทำการตรวจสอบการจับกุมให้เป็นสัดส่วนและเหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนมากกว่านี้

2.4 ความคิดเห็นของนักวิชาการทางกฎหมายที่มีเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ความคิดเห็นของนักวิชาการที่มีต่อการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

พอสมควร การที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุม ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยเป็นการตรวจสอบถึงการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ว่าเจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ มีการชู้ญหรือทำร้ายร่างกายเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ และพนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุมภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ การตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มีข้อดีเพราะเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ทั้งยังสามารถทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนว่าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และสามารถตรวจสอบถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ส่วนข้อเสีย เห็นว่าเป็นการเพิ่มงานให้แก่พนักงานสอบสวน เพราะโดย

ปกติพนักงานสอบสวนมีงานค่อนข้างมากพอสมควร และเมื่อกฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุม พนักงานสอบสวนจึงต้องทำงานแข่งกับเวลามากขึ้น เพื่อให้สามารถนำตัวเด็กและเยาวชนซึ่งถูกจับกุมดังกล่าวไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมให้ทันเวลา สถานที่ที่ทำการตรวจสอบการจับกุมโดยศาลนั้นยังไม่เหมาะสม เป็นสัดส่วนเท่าที่ควร ควรจัดทำในสถานที่ที่เป็นสัดส่วนและเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนมากกว่านี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ส่วนปัญหา ข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคนั้นเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนเพราะระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดมีน้อยเกินไป ทำให้พนักงานสอบสวนมีเวลาทำสำนวนคดีการจับได้ไม่ละเอียด อีกทั้งทำให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนเดินทางมาตรวจสอบการจับกุมดังกล่าวไม่ทันเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ศาลแต่อย่างใด เพราะศาลมีหน้าที่ที่ศาลต้องปฏิบัติอันเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน และเพื่อถ่วงดุลอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจที่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง ควรมีการตรวจสอบการจับกุมคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกคดี ไม่ควรเลือกตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนเฉพาะคดี เพราะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจได้ทั้งหมด ควรมีการปรับปรุง แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมให้เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมมาศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เห็นว่าควรให้ศาลทำการตรวจสอบการจับกุม ในห้องที่เหมาะสมเป็นสัดส่วน เพื่อให้เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนและควรมีการตรวจสอบการจับกุมในคดีที่ผู้ใหญ่กระทำผิดด้วย

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการ โดยส่วนใหญ่เห็นว่าการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน มีข้อดีมากมาย ทั้งสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ และยังสามารถคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนอีกด้วย ถึงแม้ว่าจะเป็นภาระแก่พนักงานสอบสวนและศาลก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนแล้วถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยก็เห็นพ้องไปตามความคิดเห็นของนักวิชาการ

3. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอันเป็นมาตรฐานสากล

โดยสรุปเมื่อได้ศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนแล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ในประเด็นปัญหาดังนี้

1) ประเด็นสถานที่สำหรับการตรวจสอบการจับกุม

ในเรื่องสถานที่ทำการตรวจสอบการจับกุม ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็เพื่อต้องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อกฎหมายได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอันดับแรก คือ ศาลควรปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กมากที่สุด จากบัญญัติดังกล่าวกฎหมายมิได้บัญญัติถึงสถานที่ที่ทำการตรวจสอบการจับกุม ว่าให้ทำการตรวจสอบการจับกุม ณ สถานที่ใด จึงเป็นผลให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ทำให้ผู้ใช้กฎหมายไม่มีแนวบรรทัดฐานว่าควรมีการปฏิบัติ

ต่อเด็กและเยาวชนอย่างไรจึงจะเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความหวาดกลัว ไม่กล้าที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริง ทั้งปัญหาในเรื่องงบประมาณและบุคลากรของศาลที่มีอย่างจำกัดเป็นเหตุให้ปัจจุบันยังไม่มี การแก้ปัญหาในจุดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในเมื่อศาลยังไม่มีงบประมาณในการจัดทำสถานที่ตรวจสอบการจับกุม ให้เป็นสัดส่วน หรือเป็นห้องเฉพาะที่ทำการตรวจสอบการจับกุม ก่อนศาลจะเริ่มทำการตรวจสอบการจับกุม ควรกำหนดให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปจากสถานที่ดังกล่าว เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

2) ประเด็นเจ้าพนักงานตำรวจผู้นำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุม ตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุม ภายในสี่สิบสี่ชั่วโมง ซึ่งเมื่อถึงเวลาที่ศาลทำการตรวจสอบการจับกุมแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ พนักงานงานสอบสวนผู้นำตัวเด็กและเยาวชนซึ่งถูกจับกุมดังกล่าวมิได้รู้ถึงข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจับกุมตัวเด็กและเยาวชน เพราะพนักงานสอบสวนมีหน้าที่เพียงสรุปสำนวนคดีการจับกุมเท่านั้น จึงเกิดปัญหา ทำให้ศาลไม่อาจตรวจสอบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้อย่างแท้จริงได้ ผู้วิจัยเห็นว่า การตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน แม้ผู้ต้องหาจะไม่คัดค้าน ศาลก็ต้องให้พนักงานสอบสวนนำเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมมาให้ศาลตรวจสอบด้วย เพราะเป็นผู้รู้เห็นใกล้ชิดเหตุการณ์อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าศาลตรวจสอบการจับอย่างละเอียด รอบคอบ สมกับที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน แต่หากการตรวจสอบการจับมีเพียงการให้ถ้อยคำของพนักงานสอบสวน และการไม่คัดค้านของผู้ต้องหา ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองสิทธิของเด็กหรือเยาวชน

3. ประเด็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้

การแต่งตั้งที่ปรึกษาทางกฎหมายในกรณีการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดให้เด็กและเยาวชนมีที่ปรึกษาทางกฎหมาย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทำนองเดียวกับทนายความ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนไม่มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษาทางกฎหมายให้ แต่สิ่งที่กฎหมายกำหนดนั้นที่ปรึกษาทางกฎหมายต้องมีคุณสมบัติเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความและผ่านการอบรมเรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การสังคมสงเคราะห์ และมีความรู้ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ที่ปรึกษาทางกฎหมายต้องเป็นทนายความเท่านั้น และต้องผ่านการอบรมดังกล่าวแล้วด้วย การที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนซึ่งถูกจับกุม มาตรวจสอบการจับกุมภายในสี่สิบสี่ชั่วโมง มีระยะเวลาดังกล่าวมีความรวดเร็วเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนอย่างดี แต่เกิดปัญหาทำให้ที่ปรึกษาทางกฎหมายไม่มีเวลาศึกษาสำนวนคดีดังกล่าว เป็นผลทำให้ที่ปรึกษาทางกฎหมายไม่ได้รู้ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน เพราะขณะที่พนักงานสอบสวนนำสำนวนตรวจสอบการจับมายื่นต่อศาล เพื่อขอให้มีการตรวจสอบการจับกุมดังกล่าว พนักงานสอบสวนจะยื่นสำนวนเพียง 4 ฉบับเท่านั้น ซึ่งได้แก่ ฉบับสำหรับศาล สถานพินิจ เจ้าพนักงานตำรวจ และผู้ต้องหาเท่านั้น จึงควรที่จะเพิ่มสำนวนการตรวจสอบการจับสำหรับที่ปรึกษาทางกฎหมายด้วย รวมทั้งให้เวลาที่ปรึกษาทางกฎหมายได้พูดคุยกับเด็กและเยาวชนก่อนการตรวจสอบการจับสักเล็กน้อย ที่ปรึกษาทางกฎหมายจะได้ศึกษาสำนวนคดีดังกล่าวและสามารถให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนได้อย่างถูกต้อง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยสหประชาชาติ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน) โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General

Assembly) ในปี 2532 บอกลึงนิยามเด็ก ซึ่งหมายถึงบุคคลทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนของเด็ก เพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญคุ้มครองดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวมหลักการสำคัญ คือ การไม่เลือกปฏิบัติ และเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่

- (1) สิทธิในการอยู่รอด
- (2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง
- (3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และ
- (4) สิทธิในการมีส่วนร่วม

ปัจจุบัน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองมากที่สุดในโลก โดยเกือบทุกประเทศ (196 ประเทศ) ได้เข้าเป็นภาคีแล้ว มีเพียงประเทศสหรัฐอเมริกาที่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี ในส่วนของประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนจึงต้องคำนึงถึงสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ในประเทศต่าง ๆ จึงมีกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน อีกทั้งกฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ ค.ศ. 1996 (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty) กำหนดให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะมีที่ปรึกษาทางด้านกฎหมาย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และต้องให้เด็กและเยาวชนได้มีการติดต่อกับที่ปรึกษากฎหมายเป็นประจำ การติดต่อกันระหว่างเด็กและเยาวชนกับที่ปรึกษาซึ่งเป็นไปในทางส่วนตัวและเป็นความลับ หลักการดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบการจับกุมและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามกฎหมายต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

1. ประเทศสหรัฐอเมริกา

ศาลคดีเด็กและเยาวชนของสหรัฐอเมริกามีอำนาจเหนือคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญา และเกือบจะทุกรัฐมีอำนาจพิจารณาคดีเด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์คุ้มครองด้วย บางรัฐยังมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งเกี่ยวกับการขอให้อำนาจปกครอง การขอรับบุตรบุญธรรม และการใช้อำนาจปกครอง และในบางรัฐกฎหมายบัญญัติให้อำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชนในการพิจารณาคดีผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็ก รวมทั้งดำเนินคดีกับบิดามารดาที่ทอดทิ้งไม่เลี้ยงดูบุตร โดยทั่วไปศาลคดีเด็กและเยาวชนของสหรัฐอเมริกาถือหลักว่าการกระทำความผิดของเด็กไม่เป็นการกระทำความผิดอาญา (Criminal) โดยสิ้นเชิง ดังนั้นศาลคดีเด็กและเยาวชนของสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่จึงไม่มีอำนาจในการลงโทษอาญาแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในคดีที่เห็นว่ามีอำนาจที่จะต้องลงโทษอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ศาลจะใช้วิธีการส่งอำนาจและการยกเว้นอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนให้นำไปพิจารณาในศาลธรรมดา คงมีบางรัฐเท่านั้นที่ให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจลงโทษอาญาแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ รูปแบบของศาลเด็กและเยาวชนของสหรัฐอเมริกา จัดตั้งเป็น 2 รูปแบบ คือ จัดตั้งเป็นแผนกหนึ่งของศาลชั้นล่างที่เรียกว่า เคาน์ตีคอร์ต (County Court) มีเขตอำนาจครอบคลุมตลอดเขตการปกครองนั้น และอีกรูปแบบหนึ่งคือจัดตั้งเป็นศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นเอกเทศไม่ขึ้นกับศาลธรรมดา คือศาลคดีเด็กและเยาวชนประจำนครและศาลคดีเด็กและเยาวชนประจำมลรัฐซึ่งมีเขตอำนาจศาลครอบคลุมเฉพาะนครและมลรัฐนั้นๆ ในปัจจุบันนิยมจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนแยกต่างหากจากศาลธรรมดา เพื่อมิให้ปะปนกับผู้ใหญ่ได้อย่างแท้จริง

ส่วนความหมายของเด็กหรือเยาวชน (Dean John Champion (2007 อ้างถึงใน พิษณุสินี วงศ์ปราโมทย์, 2557)) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการแบ่งประเภทและนิยามความหมายของเด็กที่กระทำ ความผิดแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับมลรัฐนั้นว่ามีเกณฑ์ในการจัดการกับเด็กอย่างไร เพราะรัฐบาลกลาง ไม่มีศาลเด็ก ตามกฎหมายจัดตั้งศาลคดีเด็กของมลรัฐอิลลินอยด์ ค.ศ. 1899 ซึ่งถือว่าเป็นฉบับแรกของ สหรัฐอเมริกา “เด็กกระทำผิด” หมายถึง เด็กอายุต่ำกว่าสิบหกปีซึ่งถูกพบว่าได้มีการกระทำความผิด เกิดขึ้น แต่ในกฎหมายปัจจุบัน ตาม United States Code หมวด 403 ผู้กระทำผิดเด็ก มาตรา 5031 13(Section 5031 of Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act of 1974) นิยามว่า “เด็ก” หมายความว่าบุคคลที่อายุไม่เกินสิบแปดปี เกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กถูกกำหนดไว้แล้วว่าเด็กต้อง อายุไม่ต่ำกว่า 7 ปีเพราะถือว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปีบริบูรณ์นั้นไม่สามารถที่จะคิดก่ออาชญากรรมหรือมี ความรู้สำนึกผิดชอบมากพอในการกระทำภายใต้กฎหมาย ทั้งนี้ในบางมลรัฐ ไม่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำใน การกระทำผิดของเด็ก

เด็กที่อายุต่ำกว่า 7 ปีที่ได้กระทำความผิดนั้นส่วนใหญ่จะถูกนำตัวไปควบคุมดูแลในหน่วยงาน ชุมชน (Community Agency) เช่น กระทรวงบริการประชาชนหรือสวัสดิการสังคม (Department of Human Service or Social Welfare) เด็กเหล่านั้นล้วนแต่ไม่ได้รับความดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ใน หลายๆ กรณี ตัวบิดามารดาเองนั้นมีปัญหาส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นติดสุรา ติดยาเสพติด เด็กที่มาจาก ครอบครัวเหล่านี้จึงมักถูกละทิ้ง ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนและดูแลเอาใจใส่ที่ดีพอ ในกรณีเด็กที่อายุต่ำกว่า 7 ปี แทนที่จะลงโทษเด็กเหล่านี้ ก็มีหลายวิธีที่จะจัดการ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนบำบัดหรือการรักษาโดยให้ คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในบางมลรัฐไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงอายุขั้นต่ำของเด็ก จึงมีอำนาจในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของการพิจารณาถึงการกระทำความผิดของทุกช่วงอายุ ในบางกรณีเด็กอายุ 11-12 ปี ก็ต้องรับโทษในศาลผู้ใหญ่ถ้าเห็นว่าการกระทำผิดนั้นเป็นความผิดที่ร้ายแรง ส่วนอายุที่เป็นเกณฑ์สูงสุด ก็ขึ้นอยู่กับแต่ละมลรัฐเช่นกัน

การจับกุมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสหรัฐอเมริกา (สุจินี รัตนวรราช, 2531) การจับกุมตัวเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดอาญานั้น จะต้องทำโดยมีหมายจับ เว้นแต่ในคดีอุกฉกรรจ์ (Felony) ซึ่งมีโทษ จำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จะจับโดยมีหมายจับได้ต่อเมื่อมี Probable Cause คือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการ กระทำผิดจริง ส่วนในคดีอาญาที่มีโทษเล็กน้อย (Misdemeanors) จะจับโดยไม่มีหมายจับก็ต่อเมื่อเป็น การกระทำผิดซึ่งหน้า หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้แน่นอนว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริง (Reasonable Cause) และถ้าไม่จับกุมในขณะนั้นจะทำให้ไม่สามารถจับกุมได้เพราะผู้นั้นหลบหนี มิฉะนั้นผู้ที่ถูกจับจะก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวผู้ถูกจับเองหรือผู้อื่นหรือต่อทรัพย์สินของผู้อื่น เมื่อมีการ จับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องรับแจ้งการจับกุมให้บิดามารดา ผู้ปกครอง และ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานคุมประพฤติทราบโดยทันที เพื่อที่จะรับตัวเด็กหรือเยาวชนไปดำเนินการตรวจ ความเหมาะสมต่อไป เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจในการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้เพื่อสอบสวนเพียงยี่สิบ สี่ชั่วโมงเท่านั้น

เมื่อหน่วยงานคุมประพฤติได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับกุม และสำนวนการสอบสวนจาก เจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว จะต้องจัดให้มีการปล่อยตัวชั่วคราวให้กลับไปอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย เว้นแต่ในกรณีที่เห็นว่าเด็กควรได้รับการควบคุมในระหว่าง การสอบสวนจะต้องจัดให้เด็กได้รับการควบคุมในสถานแรกรับเด็ก หรือในหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะ อื่นๆ ที่เหมาะสมและยอมรับเด็กไว้ในความดูแล ต่อจากนั้นจึงดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นโดยเจ้าหน้าที่อื่น

เทศ หรือ Intake Officer ซึ่งทำหน้าที่กลั่นกรองคดี โดยจะพิจารณาเป็นประการแรกว่าข้อเท็จจริงของคดี เมื่อนำมาสู่การพิจารณาของศาลจะมีน้ำหนักเพียงพอให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา หรือไม่ โดยจะตรวจสอบข้อกล่าวหาของเด็กที่กระทำผิดที่ถูกยื่นฟ้องมาตามกระบวนการยุติธรรม และสืบสวนข้อมูลเพิ่มเติมโดยพิจารณาจากความประพฤติจากการสัมภาษณ์เด็กซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา ครอบครัวของเด็ก หรือแม้แต่เหยื่อผู้ซึ่งเป็นผู้เสียหาย โดยเจ้าหน้าที่อินเทคจะรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของตัวเด็กผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นชุมชน โรงเรียน ข้อมูลจากพนักงานสอบสวน ผู้เสียหาย และนำคำร้องทุกข์และข้อกล่าวหา มาพิจารณา พุดคุยหารือกับเด็กที่กระทำ ความผิด ครอบครัวของเด็ก และผู้เสียหาย เพื่อแนะนำช่องทางที่เหมาะสมในการจัดการกับคดีที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงพิจารณาประการที่สองว่าคดีนี้สมควรที่จะดำเนินการต่อไปอย่างไรจึงจะเหมาะสม ทั้งนี้จะต้อง คำนึงถึงประโยชน์ของตัวเด็กเอง และของสาธารณชนควบคู่กันไป

ในคดีที่เจ้าหน้าที่อินเทคเห็นว่าคดีไม่มีมูลเพียงพอที่จะส่งปล่อยตัวเด็กและสั่งยุติการดำเนินคดี พร้อมทั้งแจ้งให้เด็เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ (ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ถ้าเป็นคดีอุกฉกรรจ์จะต้องมีหนังสือรับรองจาก ผู้อำนวยการกองคุมประพฤติก่อนจึงจะสั่งยุติการดำเนินคดีได้)

ในคดีที่มีมูลเพียงพอที่จะพิจารณาว่าเด็กกระทำความผิดจริง ถ้าเจ้าหน้าที่อินเทคเห็นว่าเด็กหรือ เยาวชนยังไม่สมควรจะได้รับการพิจารณาในศาล เจ้าหน้าที่อินเทคจะถามความสมัครใจของเด็ก บิดา มารดา หรือผู้ปกครองว่าจะยินยอมให้เด็กได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Adjustment) โดยจะใช้วิธีควบคุมความประพฤติหรือโดยการส่งตัวเด็กไปรับการฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมของรัฐ ถ้า หากเด็กสมัครใจและบิดามารดา ผู้ปกครองยินยอม เจ้าหน้าที่อินเทคจะดำเนินการไปตามนั้นและยุติคดีไม่ นำขึ้นสู่การพิจารณาของศาล แต่หากเด็กหรือเยาวชนไม่ให้ความร่วมมือในมาตรการที่กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ อินเทคก็จะส่งเด็กหรือเยาวชนที่ไม่ปฏิบัติตามไปยังศาลต่อไป

ในคดีที่เจ้าหน้าที่อินเทคเห็นสมควรให้นำคดีขึ้นสู่ศาลก็ดี หรือในกรณีที่เด็กหรือบิดามารดา ผู้ปกครองไม่สมัครใจยินยอมรับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นทางการก็ดี เจ้าหน้าที่อินเทคจะรวบรวม พยานหลักฐานและสำนวนการสอบสวน เพื่อดำเนินการเสนอคดีต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนต่อไป อย่างไร ก็ดี ในบางรัฐ แม้ว่าเจ้าหน้าที่อินเทคจะดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการไปแล้ว ผู้เสียหายหรือผู้ยื่นคำร้อง ยังคงมีสิทธิที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ

การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศ สหรัฐอเมริกา (มาตาลักษณ์ ออรุงโรจน์, 2551) ศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่มีขอบเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนใน 5 กรณี คือ

- 1) เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญา (Delinquency)
- 2) เด็กและเยาวชนที่ขาดการเอาใจใส่ดูแลโดยมิใช่ความผิดของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (Dependent Child)
- 3) เด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งโดยเป็นความผิดของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (Neglect Child)
- 4) เด็กและเยาวชนที่ต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ (Child in need of supervision) ทั้งนี้ Colorado Child's Code 167 บัญญัติว่า เด็กและเยาวชนที่ต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ได้แก่
 - (1) เด็กซึ่งหนีโรงเรียนเป็นประจำ
 - (2) เด็กซึ่งหนีออกจากบ้านหรือไม่ยอมอยู่ในปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

(3) เด็กซึ่งมีพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจเป็นอันตรายต่อตัวเด็กเองหรือสังคม

(4) เด็กหรือเยาวชนที่เสพสุราหรือสูบบุหรี่ (Delinquency Child) ซึ่งมีเพียงบางรัฐที่ถือว่าการที่เด็กและเยาวชนเสพสุราหรือสูบบุหรี่เป็นผู้กระทำผิด และถือว่าสมควรดูแล ควบคุม และลงโทษ ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวคิดในกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายสุราในประเทศไทย

สำหรับผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จากการศึกษาพบว่าผู้พิพากษาอาจได้รับการแต่งตั้งมาจากศาลอื่นหรือรับเลือกตั้งจากรัฐโดยตรง ซึ่งโดยปกติ ผู้พิพากษาที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากศาลอื่นจะอยู่ในตำแหน่งคราวละอย่างน้อย 1-3 ปี แต่ผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐอาจอยู่ในตำแหน่งตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป จนถึงตลอดชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายในแต่ละรัฐ

นอกจากนี้ในบางศาลยังมีผู้ตัดสินคดี (Referee) (Sinclair Kent Jr, Referee, 1996) ซึ่งเป็นพนักงานศาลคอยรับฟังข้อเท็จจริงเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา มักจะได้รับการแต่งตั้งจากผู้พิพากษาในเขตอำนาจศาลที่ผู้พิพากษามีอำนาจอยู่ โดยทำหน้าที่ช่วยผู้พิพากษาพิจารณาข้อเท็จจริง รวมถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาที่พิเศษหรือมีความซับซ้อน โดยทั่วไปผู้พิพากษามักมอบหมายอำนาจตุลาการบางส่วนแก่ผู้ตัดสินคดีที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ มีข้อสงสัยกันว่าผู้ตัดสินคดีไม่จำเป็นต้องมีปริญญาทางด้านกฎหมายหรือประกอบวิชาชีพกฎหมาย เพราะต้องการความยุติธรรมตามธรรมชาติ นักกฎหมายมักยึดติดกับหลักกฎหมาย ติความตามตัวอักษร ไม่ใช่เจตนารมณ์กฎหมายอย่างแท้จริง เพียงแต่ผู้ตัดสินคดีต้องเป็นผู้ได้รับการอบรมทางกฎหมายและวิธีพิจารณาคดี

อนึ่ง ในการพิจารณาและพิพากษาคดี ผู้พิพากษาจะดำเนินการพิจารณาคดีพิพากษาคดีเป็นสองวาระ คือ

- (1) พิจารณาว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดจริงหรือไม่ (Adjudicatory Hearing)
- (2) พิจารณาว่าจะแก้ไขเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดนั้นได้อย่างไร (Dispositional Hearing)

ทั้งนี้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกฟ้องคดีหรือรับสารภาพ ศาลจะพิพากษาทั้งสองวาระรวมกัน โดยอาศัยสำนวนคดีของตำรวจและรายงานข้อเท็จจริงของพนักงานคุมประพฤติประกอบการพิจารณาพิพากษาเสมอ ทางกลับกัน ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนปฏิเสธคำฟ้อง ศาลจะพิจารณาคดีโดยแยกวาระกัน กล่าวคือ ในวาระแรกจะพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำผิดจริงหรือไม่ ในขั้นนี้ศาลจะพิจารณาพยานหลักฐาน ฟังคำให้การพยานทั้งฝ่ายอัยการและฝ่ายทนายจำเลย เมื่อศาลพิจารณาแล้วเชื่อว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำผิดจริง ศาลจึงจะนัดพิจารณาวาระที่สองในคราวต่อไป ทั้งนี้ คำสั่งและคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมี 5 รูปแบบ ดังนี้

- (1) สั่งยกฟ้องและปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปโดยให้อยู่ในความดูแลของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร
- (2) สั่งคุมประพฤติ โดยมีเงื่อนไขพิเศษหรือไม่ก็ได้
- (3) สั่งปรับหรือให้ชดใช้ค่าเสียหาย
- (4) โอนคดีไปพิจารณายังศาลธรรมดา ในกรณีที่เข้าเงื่อนไขพิเศษบางประการ
- (5) สั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปรับการฝึกและอบรมยังสถานฝึกอบรมพิเศษหรือสถานดัดสันดาน

2. ประเทศญี่ปุ่น

ในบรรดาประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลาย ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราของอาชญากรรมต่ำมาก กฎหมายที่ใช้กับกระบวนกรายุติธรรมสำหรับเด็กของญี่ปุ่น เรียกว่า Shonengo หรือ The Juvenile

Law (ซัชญาภา พันธุมจินดา, 2552) กฎหมายฉบับที่ใช้ปัจจุบันถูกบัญญัติขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 1949 ตาม The Juvenile Law หรือ Shonenho มาตรา 1 ถือเป็นหัวใจของกฎหมายฉบับนี้ คือ มุ่งที่จะแก้ไขและปรับปรุงเด็ก กฎหมายฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง โดยครั้งล่าสุดได้แก้ไขบางส่วน มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2001 ปัจจัยหลักที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้คือเมื่อ ปี ค.ศ. 1997 เกิดคดีวิพากษ์วิจารณ์กันทั่วประเทศว่ากฎหมายเด็กที่ใช้กันอยู่ปกป้องเด็กที่กระทำผิดมากเกินไป ในกฎหมายของญี่ปุ่นมีการให้ความหมายคำว่า “เด็ก” แตกต่างกันไปตามแต่วัตถุประสงค์ของกฎหมาย นั้นๆ สำหรับในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาตาม The Juvenile Law ของญี่ปุ่น “เด็ก” หมายความว่า บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี และตาม The Penal Code ของญี่ปุ่น เด็กซึ่งอายุต่ำกว่า 14 ปี จะไม่อยู่ภายใต้การลงโทษทางอาญาในญี่ปุ่นนอกจากเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาแล้ว ศาลเยาวชนของญี่ปุ่นมีเขตอำนาจเหนือเด็กที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมและเสี่ยงที่จะกระทำผิดด้วย และแม้ว่าเด็กที่อายุต่ำกว่า 14 ปี จะไม่มีความผิดทางอาญา แต่การกระทำของเด็กอาจเข้าลักษณะเด็กที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมก็ได้

กรณีที่ตำรวจจะส่งตัวเด็กที่กระทำผิดไปยังการควบคุมในศาลเยาวชนนั้นมี 3 กรณี ด้วยกัน ได้แก่

- 1) กรณีเด็กอายุมากกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปีกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งเรียกว่า “Juvenile Offenders”
- 2) กรณีเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปีซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า “Juvenile Suspect of illegal behavior”
- 3) กรณีเด็กที่มีความเสี่ยงหรือคาดว่าจะมีโอกาสที่จะกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยพิจารณาจากบุคลิกภาพของเด็กและสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งเรียกว่า “Pre-Delinquents” (Jusuke Yanaguchi อ้างถึงใน พิษณุสินี วงศ์ปราโมทย์, 2557))

ประเทศญี่ปุ่นมีพนักงานอัยการผู้ซึ่งมีอำนาจในการสืบสวนและฟ้องร้องคดีอาญาโดยประเทศญี่ปุ่นนั้นไม่มีระบบที่ให้ตำรวจสามารถดำเนินการทุกขั้นตอนในการฟ้องร้องคดีอาญาได้ (System of Police Prosecution) ดังประเทศอื่นๆ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น ซึ่งหน้าที่ของตำรวจในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและยื่นคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นไปยังพนักงานอัยการ ทั้งนี้พนักงานอัยการจะทำหน้าที่ทบทวนตรวจสอบคดีและตัดสินใจว่าควรที่จะยื่นฟ้องคดีหรือไม่ ถึงแม้ว่าพนักงานอัยการจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการฟื้นฟูเด็กซึ่งกระทำความผิด การสอบสวนคดีเด็กพนักงานอัยการต้องทบทวนและตรวจสอบพยานหลักฐานที่ตำรวจส่งมาให้อีกครั้งอย่างละเอียด และอำนาจสำคัญอีกประการ คือ พนักงานอัยการมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ควบคุมตัว หากมีสถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ตำรวจไม่สามารถจับกุมบุคคลใดๆ ได้โดยไม่มีหมายจับจากศาล แต่มีกรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการออกหมายจับศาลก่อน ได้แก่ การจับกุมผู้ที่กระทำความผิดซึ่งหน้า และในกรณีการจับกุมในภาวะฉุกเฉิน อย่างไรก็ตามในกรณีที่ตำรวจจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด จะต้องส่งเรื่องต่อไปยังพนักงานอัยการในสี่สิบแปดชั่วโมงนับจากที่มีการจับกุมตัว เว้นแต่ความผิดที่เด็กหรือเยาวชนกระทำขึ้นนั้นมีโทษปรับหรือมีบทลงโทษที่ต่ำกว่านั้น ตำรวจก็ต้องส่งตัวเด็กไปยังศาลเยาวชนโดยตรง ภายหลังการจับกุม หากเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องควบคุมตัวไว้ ต้องปล่อยตัวเด็กผู้นั้นทันที หากเห็นว่ามีความจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ ต้องส่งตัวผู้ถูกกล่าวหาให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยพยานหลักฐานภายในสี่สิบแปดชั่วโมง ฉะนั้น ตำรวจมีเวลาสามชั่วโมงได้ภายในระยะเวลาดังกล่าวและห้ามติดต่อกับผู้ถูกกล่าวหาคน

อื่น ต้องแยกเด็กและผู้ใหญ่ หากคดีที่มีเด็กรวมกันจำนวนมากก็ต้องไม่ควบคุมตัวไว้ในห้องเดียวกัน และแต่ละคนจะถูกดำเนินการแยกจากกัน ในคดีที่เด็กถูกควบคุมตัว โดยหลักแล้วผู้ปกครองหรือผู้แทนต้องได้รับการติดต่อโดยไม่ชักช้า อีกทั้งผู้ปกครองหรือผู้แทนต้องสามารถให้คำแนะนำหรือให้แนวทางแก่เด็ก ระหว่างที่ฟื้นฟู แก่ใจ เยียวยาและอบรมฯ ได้ภายหลังจากที่คดีปิดแล้ว

แม้ว่าทั้งตำรวจตำรวจและพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาแยกจากกันอย่างอิสระก็ตาม เมื่อตำรวจไม่มีอำนาจจับกุม แต่พนักงานอัยการมีอำนาจทำได้ตามกฎหมาย ดังนั้นตำรวจจะเสนอคดีต่อพนักงานอัยการพร้อมด้วยเอกสารและพยานต่างๆ ทั้งหมด ซึ่งพนักงานอัยการต้องตรวจสอบอย่างละเอียดอีกครั้ง และสามารถสัมภาษณ์ผู้ถูกกล่าวหาและพยานสำคัญด้วยตนเอง หากจำเป็นพนักงานอัยการสามารถแนะนำตำรวจให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ เพราะพยานหลักฐานในการสั่งฟ้องคดีของอัยการญี่ปุ่นเทียบเท่ามาตรฐานของศาลในการพิพากษาลงโทษ คือ “พิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริง” ซึ่งมีผลให้ลดจำนวนคดีขึ้นสู่ศาลลงได้มาก และถึงแม้ว่าเด็กที่ต้องหาว่ากระทำความผิดจะสามารถถูกควบคุมตัวได้ แต่พนักงานอัยการและผู้พิพากษานั้นจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อน เนื่องด้วยกฎหมายเด็กของญี่ปุ่น (the Juvenile Law) พนักงานอัยการไม่สามารถร้องขอให้ผู้พิพากษาควบคุมผู้ต้องสงสัยเด็ก เว้นแต่มีเหตุการณ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยผู้ต้องสงสัยเด็กอาจถูกนำไปพำนักไว้ที่สถานที่แยกการกระทำความผิดของเด็กแต่ละประเภท (Juvenile Classification Home)

เมื่อเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น พบว่าการจับกุมผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนทั้งในไทย ในบางมลรัฐของสหรัฐอเมริกาที่ได้กล่าวไว้และในญี่ปุ่น โดยหลักการทั่วไปไม่แตกต่างกันมาก ไม่ว่าสิทธิที่เด็กและครอบครัวจะได้รับแจ้งข้อกล่าวหา สิทธิที่มีที่ปรึกษา สิทธิที่เด็กจะได้กลับไปอยู่กับบิดา มารดาหรือผู้ปกครองก่อนจะตัดสินคดี รวมถึงสิทธิอื่นๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนในขั้นตอนการจับกุมเด็กหรือเยาวชนนั้น ล้วนแต่มุ่งคุ้มครองในสิทธิเด็กและเยาวชนให้มากที่สุดที่เน้นความสำคัญของหมายจับที่ออกโดยศาลอย่างถูกต้องถึงจะสามารถจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ แต่ยังมีข้อยกเว้นว่าสามารถจับกุมเด็กหรือเยาวชนได้โดยไม่มีหมายจับถ้าพบเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า อย่างไรก็ตาม ทั้งสามประเทศข้างต้นนี้ก็มีข้อแตกต่างกันในส่วนของขั้นตอนภายหลังจากการจับกุมตัวเด็กผู้กระทำความผิด ดังนี้

ในสหรัฐอเมริกา เมื่อจับกุมเด็กที่กระทำความผิดได้แล้วจะมีเจ้าหน้าที่อินเทค (Intake Office) มาคอยพิจารณาคำร้องทุกข์และข้อกล่าวหาว่ามีมูลหรือไม่ โดยรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดจากตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมของเด็ก ไม่ว่าจะเป็น เด็ก ผู้เสียหาย ครอบครัว ชุมชน โรงเรียนที่เด็กเรียนอยู่ เพื่อจะประเมินว่าเด็กที่กระทำความผิดเหล่านี้สมควรได้รับการลงโทษอย่างไรจึงจะเหมาะสม สามารถที่จะแก้ไขฟื้นฟู เยียวยาให้กลับมาเป็นเด็กที่ดีในสังคมได้หรือไม่ หรือควรที่จะส่งไปศาลเพื่อพิพากษาคดีต่อไป ซึ่งคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่อินเทคนี้ จะต้องจบปริญญาตรีในสาขาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จิตวิทยา และการสังเคราะห์ หรือในสาขาอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เพราะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการไปจนกระทั่งให้ความเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นสมควรได้รับการพิจารณาลงโทษอย่างไร จึงเสมือนว่าเจ้าหน้าที่อินเทคนี้ เป็นหน้าที่พิเศษที่สหรัฐอเมริกาตั้งขึ้นมาเพื่อดูแลเด็กหรือเยาวชนในขั้นเริ่มแรก หลังจากถูกจับกุมและได้รับแจ้งข้อหา โดยครอบคลุมบทบาทหน้าที่ต่างๆ ไว้

ในประเทศญี่ปุ่น กระบวนการภายหลังจากการจับกุมตัวเด็กผู้กระทำความผิดนั้น จะตกเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้ซึ่งมีอำนาจในการสืบสวนและฟ้องร้องคดีอาญา โดยประเทศญี่ปุ่นนั้นไม่มีระบบที่ให้

ตำรวจสามารถดำเนินการทุกขั้นตอนในการฟ้องร้องคดีอาญาได้ (System of Police Prosecutions) ซึ่งหน้าที่ของตำรวจในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและยื่นคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นไปยังพนักงานอัยการ ทั้งนี้ พนักงานอัยการจะทำหน้าที่ทบทวนตรวจสอบคดีและตัดสินใจว่าควรที่จะยื่นฟ้องคดีหรือไม่ โดยภารกิจหลักของอัยการ คือ สืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดคดีอาญา สอบปากคำผู้ต้องหา สอบปากคำพยาน และพิจารณาพยานเอกสาร และวัตถุพยานที่รวบรวมมาโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งต่างจากของประเทศไทยที่ไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนนอกจากนี้ อัยการยังมีหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งคดีควรฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ฟ้องคดี ควบคุมตรวจสอบการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล และถึงแม้ว่าพนักงานอัยการจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการฟื้นฟูเด็กซึ่งกระทำความผิด แต่หน้าที่ของพนักงานอัยการนั้นก็มีส่วนสำคัญอย่างมากในการค้นหาข้อเท็จจริงในคดีของเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้ว ในขั้นเริ่มแรกหลังจากพนักงานสอบสวนจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้แล้ว พนักงานสอบสวนจะส่งตัวเด็กไปตรวจสอบการจับกุมที่ศาลภายในระยะเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ต่อจากนั้นจะตกเป็นหน้าที่ของศาลที่จะพิจารณาตรวจสอบว่ามีการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาศาลภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงตามมาตรา 72 ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หรือไม่ เด็กหรือเยาวชนผู้ซึ่งผู้จับกุมตัวนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ กรณีเด็กหรือเยาวชนไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งให้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็กให้เป็นไปตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก รวมถึงพิจารณาว่าการจับและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ศาลปล่อยตัวไป จะเห็นได้ว่าศาลค่อนข้างจะมีบทบาทหน้าที่ชัดเจนในการพิจารณาในขั้นตอนการตรวจสอบการจับทั้งหมด แต่ในสหรัฐอเมริกาเจ้าหน้าที่อินเทคจะมีบทบาทสำคัญ ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะดำเนินการกับเด็กหรือเยาวชนอย่างไร

ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสามประเทศ ล้วนมีความแตกต่างในกระบวนการภายหลังจากการจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิด โดยวิธีการของทุกประเทศตามที่กฎหมายบัญญัติขึ้นนั้นต่างเป็นวิธีการที่แต่ละประเทศบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามที่เด็กและเยาวชนควรได้รับ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นด้วยกับวิธีการปฏิบัติของสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุผลที่ว่า เด็กและเยาวชนควรมีเจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งขึ้นมาเพื่อเข้ามาดูแลเด็กและเยาวชนตั้งแต่เริ่มแรกหลังจากจับกุมเด็กที่กระทำความผิด เด็กจะรู้สึกปลอดภัย และได้รับการคุ้มครองมากกว่าการควบคุมตัวเด็กไปศาลเพื่อให้มีการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 72 และมาตรา 73 ที่ให้ศาลเข้ามามีบทบาทตั้งแต่แรกเริ่มแรก โดยมุ่งที่จะคุ้มครองให้เด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับสิทธิประโยชน์และความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรมสูงสุด แต่กลับเป็นเรื่องน่ากลัวที่มีผลกระทบต่อจิตใจของเด็กและเยาวชนว่าเมื่อถูกจับกุมแล้ว เด็กและเยาวชนจะต้องถูกส่งตัวไปศาล เด็กจะรู้สึกกังวลและหวาดกลัวเมื่ออยู่ต่อหน้าศาล ซึ่งถ้าไม่จำเป็น ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้เด็กและเยาวชนอยู่ห่างไกลจากศาลมากที่สุด อีกทั้งยังมีข้อกังขาว่าเป็นการคุ้มครองเด็กอย่างแท้จริงหรือไม่ เนื่องจากขั้นตอนก่อนถึงศาลที่จะต้องมีการควบคุมตัวเด็กโดยพนักงานสอบสวนดังกล่าวนี้ พนักงานสอบสวนมิได้มีความรู้ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับการดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควรจะเป็น ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนผู้ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดควรจะได้รับ การดูแลที่ดีจากเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตั้งแต่แรกเริ่มเพื่อเป็นการถนอมความรู้สึกที่เด็กจะได้รับจากการที่มีผู้ที่มีความ

เชี่ยวชาญเฉพาะเข้ามาดูแล ให้พำนักอยู่ในที่ที่เหมาะสม แทนการตกอยู่ในสถานะของผู้ต้องหาเด็กที่จะต้องถูกควบคุมตัวและรอส่งศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมต่อไป

สรุป

กระบวนการตรวจสอบการจับกุม เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ให้ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด กระทำความผิดจริงหรือไม่ การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ศาลปล่อยตัวไป การที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ก็เพื่อต้องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อกฎหมายได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชนแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอันดับแรก คือ ศาลควรปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กมากที่สุด

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการณ์กระบวนการวิธีการตรวจสอบการจับกุมของศาล และดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบการจับกุมที่ได้กล่าวมาแล้ว ในส่วนของผลวิจัยนั้น สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของสถานที่การตรวจสอบการจับกุม อาจเป็นทั้งปัญหาในเรื่องงบประมาณและบุคลากรของศาลที่มีอย่างจำกัด เป็นเหตุให้ปัจจุบันยังไม่มีการแก้ปัญหาในจุดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในเมื่อศาลยังไม่มียงบประมาณในการจัดทำสถานที่ตรวจสอบการจับกุม ให้เป็นสัดส่วน หรือเป็นห้องเฉพาะที่ทำการตรวจสอบการจับกุม ก่อนศาลจะเริ่มทำการตรวจสอบการจับกุม ควรกำหนดให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ออกไปจากสถานที่ดังกล่าว เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ส่วนประเด็นเจ้าพนักงานตำรวจผู้นำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุม ตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กและเยาวชนมาตรวจสอบการจับกุมภายในสี่สิบสี่ชั่วโมง เพื่อให้ศาลตรวจสอบว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ กล่าวคือวิธีปฏิบัติในการจับกุมต้องไม่มีพฤติกรรมบังคับ ช่มชู้ หรือทำร้ายร่างกายเด็กและเยาวชนผู้ถูกจับ เมื่อกฎหมายกำหนดให้มีการนำตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับกุมไปตรวจสอบการจับกุมที่ศาลภายในระยะเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง ผู้ที่นำตัวเด็กไปศาลคือพนักงานสอบสวนไม่ใช่พนักงานผู้จับกุม การตรวจสอบการจับกุมโดยศาลจึงอาจไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในระหว่างการจับกุมที่แท้จริงได้ เพราะพนักงานสอบสวนที่นำเด็กและเยาวชนมาศาลนั้นทำหน้าที่สรุปสำนวนคดี ไม่ใช่เจ้าพนักงาน ผู้จับกุม ย่อมไม่รู้ข้อเท็จจริงในการจับกุม รวมทั้งเด็กอาจมีความหวาดกลัวพนักงานสอบสวนที่ควบคุมตัวเด็กมาศาล ทำให้เด็กไม่กล้านำเสนอข้อเท็จจริงที่แท้จริงได้ จึงควรแก้ไขบทบัญญัติให้พนักงานตำรวจผู้จับกุมมาศาลพร้อมกับเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดด้วย

ประเด็นเรื่องที่ปรึกษากฎหมาย การแต่งตั้งที่ปรึกษาทางกฎหมายในกรณีการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดให้เด็กและเยาวชนมีที่ปรึกษาทางกฎหมาย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทำนองเดียวกับทนายความ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนไม่มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษาทางกฎหมายให้ แต่สิ่งที่ยังกฎหมายกำหนดนั้นที่ปรึกษาทางกฎหมายต้องมีคุณสมบัติเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ

และผ่านการอบรมเรื่องวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การสังคม สงเคราะห์ และมีความรู้ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ที่ปรึกษากฎหมายต้อง เป็นนายความเท่านั้นและต้องผ่านการอบรมดังกล่าวแล้วด้วย ซึ่งเมื่อมีการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็ก และเยาวชน ข้อเท็จจริงคือ นายความดังกล่าวอยู่ประจำศาล รอการแต่งตั้งจากศาล การแต่งตั้งให้เป็น ที่ปรึกษา จะแต่งตั้งเมื่อพนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งจับกุมมาศาลเพื่อให้มีการตรวจสอบการ จับกุม โดยระยะเวลาในการตรวจสอบการจับกุมมีความรวดเร็ว ผลคือนายความที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ ปรึกษาไม่มีเวลาศึกษาสำนวนคดีดังกล่าว ทำให้ที่ปรึกษาไม่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถทำ หน้าที่ที่ปรึกษาได้อย่างแท้จริง คงเป็นเพียงทำหน้าที่ไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น จึงควรที่จะให้ เวลาที่ปรึกษากฎหมายภายหลังการแต่งตั้ง ให้มีการพบปะพูดคุยร่วมกันระหว่างที่ปรึกษากฎหมายกับเด็ก และเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด ก่อนที่จะมีการตรวจสอบการจับกุมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยปัญหาการตรวจสอบการจับกุมคดีเด็กและเยาวชน ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลเยาวชน และครอบครัว จังหวัดสงขลา ตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พบว่ามีประเด็นปัญหาอยู่หลายประเด็นตามที่ได้เสนอไป แล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบการจับและ แก้ไขกฎหมายให้อยู่ภายใต้การปฏิบัติเดียวกันให้เป็นมาตรฐานเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 72 วรรคแรก จากเดิมที่มีเพียงพนักงานสอบสวน นำเด็กและเยาวชนไปศาล เป็นให้พนักงานสอบสวนพร้อมด้วยพนักงานผู้จับกุมนำเด็กไปศาลเพื่อ ตรวจสอบการจับกุม เนื่องจากตามมาตรา 72 วรรคแรก กฎหมายมิได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจผู้ จับกุมให้นำมาศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมร่วมกับพนักงานสอบสวน จึงเกิดปัญหาทำให้ศาลไม่สามารถ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมได้อย่างแท้จริง จึงควรมีการเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่อให้ สอดคล้องกับกฎหมายอื่นๆ ที่คุ้มครองเด็ก และเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก

2. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 73 วรรคแรก ในส่วนของสถานที่ที่ทำการตรวจสอบ การจับกุม จึงเกิดปัญหาทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว ไม่กล้าที่จะเสนอข้อเท็จจริงแก่ศาล เพราะมีบุคคลที่ ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่ดังกล่าว จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน มีมาตรฐาน ในการใช้บังคับสำหรับคดีเด็กและเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัวที่เหมือนกัน จะทำให้ปัญหา ดังกล่าวลดน้อยลง มีความเหมาะสมในการใช้กฎหมายต่อเด็กและเยาวชน อันเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็ก และเยาวชนอย่างแท้จริง

3. ควรจัดให้มีการประชุม สัมมนา ระหว่างผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศ เพราะทราบกันดีอยู่แล้วว่าแนวทางการปฏิบัติของแต่ละศาลนั้นแตกต่างกัน และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน แนวคิด ทรรศนะ ความคิดเห็นที่มีต่อกฎหมายที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ ควรร่วมกันตีความบทบัญญัติเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งจะก่อให้เกิดวิธีใช้ในทางเดียวกัน ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติให้เป็นมาตรฐาน ไม่ให้แตกออกเป็นหลาย แนวทางอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน

4. ควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการตีความกฎหมายให้ถูกต้อง โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนตลอดช่วงการตรวจสอบการจับเพราะความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจะทำให้ปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งจะมีผลต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนตามไปด้วย

5. ในเรื่องของที่ปรึกษาทางกฎหมาย ศาลควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนคดีตรวจสอบการจับกุมมาให้ที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษากฎหมาย 1 ชุด เพื่อให้ที่ปรึกษากฎหมายสามารถศึกษาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน และสามารถทำหน้าที่ตามกฎหมายได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อป้องกันมิให้กระทบต่อสิทธิเด็กและเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กฎแห่งกรุงปักกิ่งข้อ 7 [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก <http://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/united-nations-standard-minimum-rules-for-the-administration-of-juvenile-justice-the-beijing-rules/>
- ชัชญาภา พันธุมจินดา. (2552). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กระหว่างการสอบสวน ศึกษากรณีเด็กเป็นผู้ต้องหา. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์, (2557). ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชัย นิลทองคำ. (2552). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่ง วิธีพิจารณาคความอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม. กรุงเทพฯ: อทตยา มิไลน์เนียม จำกัด.
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2551). กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child). [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
- อภิรดี โพธิ์พร้อม. 8 ปีแห่งการรอคอย. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2555. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์*. 46 (2553). หน้า 112-137.
- สุธินี รัตนวราท. (2531). Law on Juvenile Delinquency LA213. กรุงเทพฯ: กิ่งจันทร์การพิมพ์.
- Sinclair, Kent, Jr. (1996). *Practice Before Federal Magistrates*. New York: Bender. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์] สืบค้นจาก <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/referee>